

विशेष सहाय्य कार्यक्रम

तपासणीमध्ये अपात्र असल्याचे आढळून आलेल्या लाभार्थ्यांना नैसर्गिक न्याय तत्वाच्या आधारे बचावाची संधी देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक: विसयो-२०१२/प्र.क्र.२७१/विसयो-२,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, विस्तार, मुंबई- ४०० ०३२,
दिनांक :- १ ऑगस्ट, २०१५

- वाचा:-** १) शासन निर्णय, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, क्रमांक विसयो-२०१०/प्र.क्र.१७५/विसयो-२, दिनांक २६ ऑक्टोबर, २०१०
- २) शासन निर्णय, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, क्रमांक विसयो-२०११/प्र.क्र.१२७/विसयो-२, दिनांक ३१ ऑक्टोबर, २०११
- ३) शासन निर्णय, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, क्रमांक विसयो-२०१२/प्र.क्र.२७१/विसयो-२, दिनांक ५ डिसेंबर, २०१२

शासन निर्णय :-

स्थानिकस्तरावर वैयक्तिक हितसंबंधापोटी विशेष सहाय्य योजनेच्या लाभार्थ्यांच्या पात्रते संदर्भात तक्रारी प्राप्त झाल्यामुळे लाभार्थ्यांचा लाभ तहसिलदार/नायब तहसिलदार यांच्यास्तरावर त्याला अपात्र ठरवून बंद केला जातो. यामुळे लाभार्थ्यांवर अन्याय होण्याचा संभव असतो. याचा विचार करून शासनाने अशा लाभार्थ्यांना त्यांचे म्हणणे मांडण्याची संधी मिळावी या हेतूने तहसिलदार/नायब तहसिलदार यांच्यास्तरावर लाभार्थ्यांची सुनावणी घेण्याबाबत व तदनंतर लाभार्थ्यांच्या पात्र/अपात्रेबाबत संजय गांधी योजना समितीसमोर प्रस्ताव सादर करण्याचे निर्देश संदर्भ क्रमांक ३ नुसार देण्यात आलेले आहेत.

२. मात्र सदर निर्देश स्थानिकस्तरावर वैयक्तिक हितसंबंधापोटी लाभार्थ्यांच्या विरोधात झालेल्या तक्रारीमध्ये लाभार्थ्याला संरक्षण मिळावे, या उद्देशाने देण्यात आलेले आहेत. दरवर्षी सोशल ऑडिट व वार्षिक पडताळणीमध्ये जे लाभार्थी मयत झाले आहेत, ज्यांचे उत्पन्न वाढले आहे, ज्या लाभार्थ्यांच्या मुलाचे वय २५ पेक्षा जास्त झाले आहे, जे लाभार्थी स्थलांतरीत झाले आहेत, अशा लाभार्थ्यांचा लाभ बंद केला जातो. मात्र असे करताना तलाठ्याने केलेल्या तपासणी अंती तलाठ्याने तहसिल कार्यालयाला सादर केलेल्या अहवालाच्या आधारे तहसिलस्तरावर लाभार्थ्यांचा लाभ बंद केला जातो. यामध्ये अशाप्रकारे ज्या लाभार्थ्यांचा लाभ बंद केला आहे, त्यांच्याकडून अशा तक्रारी प्राप्त होत आहेत की, लाभ बंद करताना त्यांचे म्हणणे ऐकून घेतलेले नाही अथवा त्यांना बचावाची संधी दिलेली नाही. या संदर्भात मा.न्यायालयात देखील दाद मागितली जाते.

३. वास्तविकतः लाभार्थ्यांचा लाभ बंद करताना नैसर्गिक न्याय तत्वाचे पालन करून लाभार्थ्याला बचावाची संधी देणे आवश्यक आहे. अन्यथा न्यायालयीन प्रकरणांमध्ये शासनाची बाजू मांडताना अडचणीचे ठरते. हे विचारात घेऊन असे निर्देशित करण्यात येते की, यापुढे विशेष सहाय्य कार्यक्रमांमधील विविध योजनांमध्ये सोशल ऑडिट व वार्षिक पडताळणीमध्ये तसेच वेळोवेळी केलेल्या इतर तपासण्यांमध्ये ज्यांचे उत्पन्न वाढले आहे, ज्यांच्या मुलांचे वय २५ वर्षांपेक्षा जास्त झाले आहे, जे स्थलांतरीत झाले आहेत इत्यादी कारणांमुळे अपात्र असल्याचे आढळून आलेल्या, त्याचप्रमाणे बायोमेट्रीक प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीअंती नोंदणीसाठी पुढे न आलेल्या लाभार्थ्यांचा लाभ बंद करताना अशा लाभार्थ्यांची तहसिलदार/नायब तहसिलदार यांच्या स्तरावर ३ महिन्यांच्या आत सुनावणी घेणे बंधनकारक राहिल. सुनावणीमध्ये लाभार्थ्याला त्याचे म्हणणे मांडण्याची वाजवी संधी देण्यात यावी. सुनावणीअंती तहसिलदार/नायब तहसिलदार यांनी लाभार्थ्याच्या पात्र/अपात्रतेबाबत सविस्तर शिफारशीसह प्रस्ताव सं.गा.यो. समितीच्या मान्यतेसाठी सादर करावा. सं.गा.यो. समिती लाभार्थ्याच्या पात्र/अपात्रतेबाबत योग्य तो निर्णय घेईल. ज्या ठिकाणी सं.गा.यो. समिती अस्तित्वात नसेल त्या ठिकाणी संबंधित तहसिलदार निर्णय घेतील. जोपर्यंत सुनावणी होऊन समितीपुढे (जेथे संगायो समिती अस्तित्वात नाही तेथे संबंधित तहसिलदार) अंतिम निर्णय होत नाही, तोपर्यंत लाभार्थ्यांचे अनुदान बंद करण्यात येऊ नये. या शासन निर्णयाच्या दिनांकापासून सदर निर्णय अंमलात येईल.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक क्रमांक २०१५०८०११३०२१२५८२२ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(ग.कि. वाघ)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) मा.राज्यपालांचे सचिव,
- २) मा.मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव
- ३) सर्व मंत्र्यांचे खाजगी सचिव
- ४) सर्व राज्यमंत्र्यांचे खाजगी सचिव
- ५) सर्व जिल्हा परिषदांचे अध्यक्ष
- ६) मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन
- ७) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षा (१/२, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई/नागपूर)
- ८) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई
- ९) प्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त कार्यालय

- १०) संचालक, नागरी प्रशासन, नवीन प्रशासकीय इमारत, मुंबई
- ११) वित्त विभाग (व्यय-१४, अर्थसंकल्प-७), मंत्रालय, मुंबई
- १२) सर्व मंत्रालयीन विभाग/सर्व विभागीय आयुक्त/सर्व महानगरपालिका आयुक्त
- १३) सर्व जिल्हाधिकारी/ सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी
- १४) संचालक, लेखा व कोषागारे, मुंबई
- १५) अधिदान व लेखा अधिकारी व लेखा कार्यालय, मुंबई
- १६) सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
- १७) सर्व उपविभागीय अधिकारी (प्रांत अधिकारी)/ सर्व तहसिलदार
- १८) अवर सचिव (विसयो) कक्ष अधिकारी (विसयो-१), सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग,
- १९) मंत्रालय, मुंबई
- २०) निवड नस्ती / कार्यासन विसयो-२